



# MODERNE FOLKEOPLYSNING KRÆVER MODERNE MØDESTEDER FOR ÅBNE OG FLEKSIBLE FÆLLESSKABER

Folkeoplysning er en del af Danmarks DNA. Det skaber aktive, dannede medborgere og sikrer social sammenhængskraft. Det er i de folkeoplysende foreninger og skoler, at danskerne mødes på tværs og deler interesser og oplevelser. Det giver et stærkere lokalsamfund – både i landdistrikterne og storbyernes mangfoldige bydele.

Vi skal undgå parallelsamfund, og derfor skal vi have alle med. Folkeoplysningen skal også kunne tiltrække de grupper, som i dag i mindre grad finder vej til folkeoplysningen. Det gælder bl.a. unge, personer med

flerkulturel baggrund<sup>1</sup> og andre, der af forskellige grunde ikke har tradition for at bruge folkeoplysningen.

De nuværende regler og rammer for lokaler og mødesteder spænder ben for, at de folkeoplysende foreninger kan udvikle mere åbne og fleksible fællesskaber, så alle kan være en del af folkeoplysningen. Den bygningsmasse, kommunerne kan stille til rådighed for foreningerne, er gammeldags og reglerne om lokaler gør det svært at være fleksibel.

## Forslag

For at sikre folkeoplysning for alle foreslår Dansk Folkeoplysnings Samråd følgende:

1. Nye, åbne og fleksible folkeoplysende mødesteder skal etableres i samarbejde mellem det offentlige, de folkeoplysende foreninger og Lokale og Anlægsfonden
2. Lokale og Anlægsfondens vedtægter ændres, så støtte til anlæg for folkeoplysning indskrives
3. Folkeoplysningsloven ændres, så støtte til foreningers egne lokaler opprioriteres

## UDFORDRING: KOMMUNERNE ANVISER UTIDSSVARENDE LOKALER FREM FOR AT GIVE TILSKUD

Folkeoplysningslovens kapitel 7 §23 fastsætter kommunernes tilskud til den folkeoplysende voksenuddannelses ejede eller lejede lokaler. Her står bl.a. "Kommunalbestyrelsen kan undlade at yde lokaletilskud, hvis kommunalbestyrelsen kan anvise et egnet lokale."<sup>2</sup>

Langt de fleste kommuner foretrækker at anvise et lokale fremfor at betale lokaletilskud til foreningers egne lokaler. 26 af landets kommuner ydede slet ikke lokaletilskud til folkeoplysende voksenundervisning<sup>3</sup> i 2017. Knap 40 % af aftenskolerne er utilfredse med de kommunalt anviste lokaler<sup>4</sup>.

Det mindsker fleksibiliteten og muligheden for socialisering i foreningerne, når undervisningen er tvunget over i kommunalt anviste lokaler, der ikke er tidssvarende.



Især de yngre generationer efterspørger fleksible muligheder med fokus på samvær og læring i trygge sociale fællesskaber. Den nuværende situation modarbejder begge dele<sup>5</sup>.

Lokalerne skal ofte bookes lang tid i forvejen – det mindsker fleksibilitet. Samtidig kan foreningerne ikke indrette lokalerne med deres særlige præg eller efterlade materialer, værktøj eller rekvisitter i lokalerne og derigennem skabe en stemning af fællesskab.

“**UDFORDRINGEN ER ALTSÅ OGSÅ, AT KOMMUNENS LOKALER IKKE PASSER TIL DE FOLKEOPLYSENDE AKTIVITETER ANNO 2018 OG AT KOMMUNERNE HENVISER TIL UEGNEDE LOKALER FREM FOR AT UDBETALE LOKALESTØTTE.**

**LØSNING: NYE, ÅBNE OG FLEKSIBLE FOLKEOPLYSENDE MØDESTEDER SKAL ETABLERES I SAMARBEJDE MELLEM DET OFFENTLIGE, DE FOLKEOPLYSENDE FORENINGER OG LOKALE OG ANLÆGSFONDEN**

Henvielse til kommunale lokaler vil give mening, hvis kommunens mødesteder er åbne og fleksible. Det kræver en opdatering af den nuværende, kommunale bygningsmasse.

I nogle kommuner kan man med fordel tage udgangspunkt i de nuværende kulturhuse, medborgerhuse mm., som kommunen råder over og ombygge dem til mere moderne faciliteter. De moderne mødesteder skal indeholde: mulighed for at borgerne kan mødes på tværs af aktiviteter og møde op uden tilmelding uden at møde en lukket dør; at der kan være aktiviteter på

#### DE MODERNE MØDESTEDER SKAL INDEHOLDE:

- MULIGHED FOR AT BORGERNE KAN MØDES PÅ TVÆRS AF AKTIVITETER OG MØDE OP UDEN TILMELDING UDEN AT MØDE EN LUKKET DØR
- AT DER KAN VÆRE AKTIVITETER PÅ ALLE TIDSPUNKTER AF DØGNET
- NEM OG FLEKSIBEL BOOKNING AF LOKALER FOR FORENINGER
- MULIGHED FOR AT FORENINGER KAN HAVE EGNE LOKALER, SOM DE SELV INDRETTER

alle tidspunkter af døgnet; nem og fleksibel booking af lokaler for foreninger; mulighed for at foreninger kan have egne lokaler, som de selv indretter.

**LØSNING: FOLKEOPLYSNINGSLOVEN ÆNDRES, SÅ STØTTE TIL FORENINGERS EGNE LOKALER OPPRIORITERES**

Dansk Folkeoplysnings Samråd ønsker, at sætningen “Kommunalbestyrelsen kan undlade at yde lokaltilskud, hvis kommunalbestyrelsen kan anvise et egnet lokale” i folkeoplysningslovens §23 slettes. Der skal generelt lægges mere vægt på kommunernes pligt til, at støtte folkeoplysende foreningers egne ejede eller lejede lokaler.

**UDFORDRING: MANGLENDE MULIGHEDER FOR TILSKUD TIL OMBYGNING OG NYBYGNING AF MODERNE MØDESTEDER**

Lokale og Anlægsfondens vedtægter understreger, at fondens formål er “(...) at udvikle og støtte opførelsen af anlæg inden for idræt, friluftsliv og kultur”<sup>6</sup>. Der er altså ikke mulighed for at søge økonomiske midler her, til at folkeoplysende foreninger bygger nye mødesteder. Ifølge vedtægterne, kan de ændres på følgende måde: “Ændring af disse vedtægter kan foretages af kulturministeren, eller såfremt Lokale og Anlægsfondens bestyrelse fremsætter ønske herom, og kulturministeren godkender ændringsforslaget.”<sup>7</sup>

**LØSNING: LOKALE OG ANLÆGSFONDENS VEDTÆGTER ÆNDRES, SÅ STØTTE TIL ANLÆG FOR FOLKEOPLYSNING INDSKRIVES**

Finansiering til ombygning og nybygning gennem Lokale og Anlægsfonden gøres muligt ved at ændre i fondens vedtægter §4, så der også gives tilskud til anlæg til folkeoplysning. Kulturministeren kan jf. vedtægternes §13 ændre fondens vedtægter.

#### ØKONOMI

Lokale og Anlægsfonden udloddede i 2017 110 mio. kr. Der behøver dog ikke blive tilført øgede midler til Lokale og Anlægsfonden, hvis vedtægterne ændres og der dermed sker en omprioritering i de udloddede midler fremover.

Det samlede årlige lokaletilskud til folkeoplysende voksenundervisning udgjorde i 2018 64,5 mio. kr.<sup>8</sup>

Man kan formode, at de 62 % af aftenskolerne, der ikke udelukkende benytter kommunale lokaler, får lokaletilskud af kommunen og altså udgør de 64,5 mio. kr., som blev brugt på voksenundervisning i 2017. Derved vil en øgning af den kommunale lokaletilskud til 100 % koste yderligere 39,5 mio. kr.

Vifo har undersøgt aftenskolernes tilfredshed med de anviste lokaler. Hvis det kun er de utilfredse aftenskoler, som skifter til leje, vil det koste samlet set 15,4

BENYTTELSE AF LOKALER - ÉN ELLER FLERE TYPER		
	ANDEL I PCT.	ANTAL AFTENSKOLER
KUN KOMMUNALE LOKALER	38	125
KUN LEJEDE LOKALER	18	61
KUN EGNE LOKALER	5	17
FLERE TYPER AF LOKALER	39	128
I ALT	100	331

Tabellen viser fordelingen af aftenskolernes lokalebrug opdelt på skoler, som bruger én eller flere lokaletyper.  
Kilde: Vifo<sup>9</sup>

mio. kr., mens det vil koste 36,6 mio. kr., hvis de utilfredse aftenskoler skifter til ejede lokaler.

Visualisering: Udgift ved ingen brug af kommunale lokaler: 39,5 mio. kr. Udgift ved at de tilfredse fortsat bruger kommunens lokaler: 15,4 – 36,6 mio. kr.

#### DET GODE EKSEMPEL: FO-BYEN AARHUS OG KUL I AALBORG

I både Aarhus og Aalborg findes åbne og fleksible mødesteder for folkeoplysende foreninger mv., som er

lige det, Dansk Folkeoplysnings Samråd drømmer om i hele Danmark. Her er der både faste foreningslokaler og dynamiske mødesteder.

Økonomien i Aalborgs folkeoplysende kulturhus: Huset modtager kun lokalestøtte og ikke anden kommunal støtte. Derudover drives huset for den indtægt, der kommer ved at leje lokaler ud.

1. <https://ast.dk/filer/tal-og-undersogelser/tal-og-tendenser-filer/frivillighed.pdf>
2. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=202909#idec286fba-9be6-4bd8-a42d-8f851fd99e84>
3. Danmarks Statistik, Statistikbanken, REGK53
4. <http://www.vifo.dk/vidensbank/downloads/aftenskolerne-%E2%80%93-hvordan-har-de-det/dd617834-def4-4b9b-b8c7-a8f900698822> s. 90
5. Esben Danielsen på Vifo-konference: [http://www.youtube.com/watch?v=w\\_\\_lrKf9WBk&feature=youtu.be](http://www.youtube.com/watch?v=w__lrKf9WBk&feature=youtu.be)

6. <https://www.loa-fonden.dk/media/1406/vedtaegter-for-lokale-og-anlaegsfonden.pdf>
7. <https://www.loa-fonden.dk/media/1406/vedtaegter-for-lokale-og-anlaegsfonden.pdf> §13
8. Danmarks Statistik, Statistikbanken, REGK53, konto 3.38.74
9. <http://www.vifo.dk/vidensbank/downloads/aftenskolerne-%E2%80%93-hvordan-har-de-det/dd617834-def4-4b9b-b8c7-a8f900698822> s. 89